

Ped.nõukogu 8.12.2015a. otsusega nr 3.1
Hoolekogu 13.01.2016a. otsusega nr 3.1
Kinnitatud 29.02.2016a. direktori
käskkirjaga nr 1-2/5
Täiendatud ped.nõukogus 25.09.2018a.

KEHTNA LASTEAED SILLER

ÕPPEKAVA

SISUKORD

SISUKORD.....	2
1 ÕPPEKAVA ÜLDOSA.....	3
1.1 Lasteasutuse liik ja eripära	3
2 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID.....	4
JA PÕHIMÕTTED	4
2.2. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise taotlused põhimõtted	5
3 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS	7
3.2 Lasteaia päevakavad.....	8
4 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE VALDKONNAD.....	11
4.1.Mina ja keskkond.....	11
4.2. Keel ja kõne	12
4.3. Valdkond Eesti keel kui teine keel	13
4.4. Matemaatika	14
4.5. Valdkond Kunst.....	16
4.6. Valdkond Muusika	17
4.7. Valdkond Liikumine.....	18
4.8. Valdkond Tervisekasvatus.....	19
4.9. Valdkond Liikluskasvatuskasvatus.....	20
5 KOOSTÖÖ	22
5.1 Koostöö lastevanematega.....	22
5.2 Personali omavaheline koostöö	22
5.3 Koostöö kooliga	22
5.4 Koostöö teiste lasteasutuste ja üldsusega	23
6 LAPSE ARENGU HINDAMISE PÕHIMÕTTED	24
6.1. Lapse arengu hindamise ja kirjeldamise põhimõtted	24
6.2 Koolivalmiduse hindamine	25
6.2.2. Lapse arengu eeldatavad tulemused kolmeaastaselt	26
6.2.3. Lapse arengu eeldatavad tulemused viieaastaselt	27
6.2.4. Lapse arengu eeldatavad tulemused seitsmeaastaselt	29
7 ERIVAJADUSEGA LAPSE ARENGU TOETAMINE	31
8 ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD.....	35

1 ÕPPEKAVA ÜLDOSA

Kehtna Lasteaed Siller on koolieelne lasteasutus, mis pakub koolieast noorematele lastele päevahoidu ja alushariduse omandamist, toetab lapse perekonda, soodustab lapse kasvamist ja arenemist arvestades tema individuaalsust ja soolisi iseärasusi.

1.1 Lasteasutuse liik ja eripära

Rühmade komplekteerimisel arvestatakse lastevanemate soovi ja võimalusi lapse rühma paigutamisel. Eelistame vanuserühmi. Tegemist on munitsipaallasteaiaga, mis teenindab Kehtna valla lapsi.

Lasteaia koosseisus on moodustatud sõimerühmad 1,5 – 3 aastastele, 1 liitrühm 2-7 aastastele ja lasteaiarühmad 3 – 7 aastastele lastele asukohaga Kehtnas, 1 liitrühm 2 – 7 aastastele lastele Lelles ja 1 Kehtna lasteaia lahusrühm Inglise 2 – 7 aastastele lastele.

Igas rühmas on kaks õpetajat ja üks õpetaja abi. Rühmaõpetajad on tööol töögraafiku alusel, õpetaja abid aga iga päev. Rühmaõpetaja tööd toetavad liikumis- ja ujumisõpetaja, muusikaõpetaja ning eripedagoog. Meie põhimõte on, et kõik otsused tehakse lähtuvad lapsest. Õpetaja jaoks on laps loov, koostöövalmis, aktiivne uurija ja õppija.

Kehtna lasteaias on eraldi muusikasaal, võimla, ujula, mille kasutamise graafiku koostab õppealajuhataja koostöös muusika ja liikumisõpetajaga. Sellest lähtuvalt planeerivad rühmade õpetajad oma tegevusi.

Kehtna Lasteaed Siller kuulub alates 2003. aastast Tervist edendavate lasteaedade võrgustikku. Juhindume tervistedendavate lasteaedade võrgustiku ühistest eesmärkidest ning keskendume last ümbritseva keskkonna paremaks muutmisele, pakkudes lapsele lisaks liikumistegevusele suurt ja avarat õueala erinevate tegevuste läbiviimiseks. Lisaks on lastel võimalus liikumisõpetaja juhendamisel kasutada ujulat ja võimlat liikumistegevusteks. Lasteaial on ka muusikasaal erinevate sündmuste läbiviimiseks, muusikalisteks tegevusteks ja huvitegevusteks.

1.2 Traditsioonid

Kehtna Lasteaias Siller toimuvad igal õppeaastal traditsioonilised sündmused, mis vaadatakse üle ja lepitakse kokku õppeaasta alguses. Lähtutakse mõnest huvitavast ja armsaks saanud tegelaskujust. Tegelaskuju saadab lapsi lasteaia ühissündmustel. Õpetajatega ühiselt määratakse olulisemad väärtused, millega õppe- ja kasvatustegevustes õppeaasta vältel tegeletakse ning kogu õppetöö planeerimine on nende toel ülesehitatud, et pakkuda lastele rohkem põnevust ja tegevused oleksid omavahel rohkem seostatavad.

Traditsioonilised sündmused on:

Mihklipäev	september
Lasteaia sünnipäeva tähistamine	oktoober
Leivanädal	oktoober
Hingede aeg	november
Kadri – ja mardipäev. Isadepäev	november
Advendiaeg, jõulud	detsember
Jõulukohvik,	detsember
Uus aasta	jaanuar
Kolmekuningapäev	jaanuar
Uue astroloogilise aasta algus	jaanuar - märts
Vastlapäev, sõbrapäev	veebuar
Iseseisvuspäeva tähistamine	veebuar
Teeme ise teatrit	märts
Kevadpühad	märts, aprill
Südamenädal	aprill
Mängupidu muinasjutu tegelasega	aprill
Emadepäev	mai
Teatri etendused	1 kord kuus
Spordipäevad	aprill
Retked, piknikud loodusesse	mai
Loomaaed	aprill, mai
Veekeskuse külastamine	mai
Oti päev	mai
Lõpupidu	mai

2 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED

Üldeesmärk on toetada laste kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel arusaam tervise hoidmise tähtsusest, kehaline aktiivsus, terviklik ja positiivne minapilt, ümbritseva keskkonna mõistmine, eetiline käitumine ning algatusvõime, esmased tööharjumused ning arenevad mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused.

Lasteaia ülesanne on lapse ealisi, soolisi, individuaalseid vajadusi ja iseärasusi arvestades:

- lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine
- lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine
- lapse loovuse toetamine
- mängu kaudu avastamine ja õppimine

- lapsele turvatunde, eduelamuste tagamine
- ise valikute tegemine, otsustamine, vastutamine
- looduse hoidmine ja loodusest saadud teadmiste kaudu õppimine
- lapse individuaalsuse, tema arengutaseme ja vanusega arvestamine
- kodu ja lasteasutuse koostöö
- sõbralike ja usalduslike suhete väärtustamine
- eesti ja teiste rahvaste kultuuride ning tavade väärtustamine ja tolerantne suhtumine

2.2. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise taotlused põhimõtted

Lasteaed Siller juhindub oma igapäevatoos allolevatest olulistest põhimõtetest ja eesmärkidest, sooviga lapsest kujundada kohanemisvõimelist ja vastutustundliku inimest, toetades teda saamaks õppimisrõõmu ja julgust olla tema ise.

Turvalisus – lastele on tagatud turvaline ja kodune õhkkond, et lapsel oleks hea lasteaeda tulla ja lasteaias olla. Kindel päevakava loob turvatunde ja annab kindluse toimuva suhtes. Lapsel on võimalused uurimiseks, katsetamiseks, eneseteostuseks, teha vigu ja neid parandada, väljendada oma tundeid, saavutada tunnustust.

Mäng – mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse arengu alus. Loovmäng on selle kõige loomulikum väljund. Täiskasvanute kohustus on võimaldada lastele selleks sobiv keskkond ja vahendid. Kõige parem arengunäitaja on lapse mänguoskus, oma teadmiste ja oskuste kasutamine mängus. Loovmäng on iseennast arendav tegevus, mille abil lapsed kontrollivad, selgitavad ja suurendavad enese ja maailma mõistmist.

Kuulamine ja kõnelemine – laps väljendab sõnaliselt teda ümbritsevat maailma, teisi inimesi, esemeid ja loomi, oskab kuulata ja kuulda, märgata ja vaadata. Aluseks võttes põhimõtte kergelt raskemale, lihtsamalt keerulisemale, lähemalt kaugemale.

Terviklikkus, tasakaal – lapsel on võimalus õppida ja areneda läbi mängu, arvutamise, lugemise, kunsti, näitlemise, käeliste tegevuste, muusika ja liikumise. Võttes eesmärgiks põhimõtteid: kergemalt raskemale, lihtsamalt keerulisemale, lähemalt kaugemale.

Koostöö, partnerlus – täiskasvanu on last ümbritseva keskkonna osa. Laps ja tema vanemad on pere liikmed ja pere on lasteaias partner kõigis tegevustes. Hea koostöö perekonnaga on aluseks lapse kohanemisele ning turvatunde tekkimisele lasteaias viibides. Kogu lasteaias töö ja tegevus on avatud. Püüame erinevaid koostöövorme kasutades kaasata lapsevanemaid, arvestame võimalusel kodude kasvatuspõhimõtteid ja seda, et lapsevanemad on oma laste kõige peamised kasvatajad ja suunajad. Üksteisest hoolimine on lasteaiaelu tähtis osa.

Loovus, aktiivsus – julgustame last aktiivselt uurima, iseseisvalt tegutsema ja loovalt mõtlema sündsuse piires. Toetame lapse loomulikku huvi ja uudishimu uurida, kogeda uut. Iga päev on uus ja huvitav.

Sujuvad üleminekud – sujuvad üleminekud kodust lasteaeda ja lasteaiast kooli. Koolivalmiduse kujundamine läbi mängu ning mängulise õpi- ja arendustegevuse. Lapse ettevalmistamine aktiivseks ja edukaks õppetegevuseks.

Vaimne

- laps oskab vaadata ja kuulata, näha seoseid, neid seletada ja ta tajub maailma terviklikuna
- lapsel areneb kõne ja ta oskab ennast verbaalselt väljendada
- lapsel areneb vaimne võimekus
- laps on loov, leidlik kasutab kujutlusvõimet

Füüsiline

- laps on piisavalt liikuv ja tegutsemisvalmis
- laps on liikumisel osav ja kehaliselt võimekas
- laps on õppinud väärtustama tervist ning oskab tegutseda tervist säästvalt
- laps on tugev ja terve
- lapsel on edasi arenenud peenmootorika
- laps oskab liikumisel ja liiklemisel arvestada ohutusnõudeid

Eetiline

- laps kasutab viisakussõnu ja viisakusreegleid
- lapsel on eetilised tundmused: ausus, hoolivus, headus, julgus, abivalmidus
- laps hoolib oma kodust, isamaast ja keskkonnast
- laps õpib tegema valikuid

Esteetiline

- lapse oskab näha ja luua ilu enda ümber
- lapsel on huvi erinevate kunstiliikide vastu

Sotsiaalne – emotsionaalne

- lapsel on hügieeni ja korraharjumused
- laps oskab väljendada oma tundeid ja arvestada kaaslasega
- laps õpib tegutsema koos ühise eesmärgi nimel
- lapsel on kujunenud positiivne enesehinnang
- laps oskab säilitada enese ümber sõbralikku õhkkonda
- laps õpib suhtlema igapäevaelu erinevates olukordades
- laps õpib olema ise probleemide lahendajaks

3 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus toimub õppeaastati. Õppeaasta algab 1.septembril ning kestab 31.augustini.

Lasteaed on avatud 7.00 – 19.00 (valverühm), rühmad avatud 7.30 – 17.30

Lasteaia tegevust juhib lasteaia direktor tihedas koostöös Kehtna Vallavalitsuse poolt kinnitatud Hoolekoguga. Lasteaed tegutseb Kehtna Vallavolikogu poolt kinnitatud põhimääruse alusel.

Lasteaed on uuendusmeelne ning sellest lähtuvalt on kaadriga töös oluliseks märksõnaks täiendõpe ja koolitus.

Kehtna Lasteaed Siller õppe-kasvatustöö aluseks on alushariduse raamõppekava.

Igal aastal koostatakse lasteaia üldtööplaan, kus juhitudakse õppeaasta juhtlausest ja eesmärkidest. Samas on kindlaks määratud, milliseid rahvakalendri tähtpäevi meie lasteaias tähistatakse.

Õppetöö on korraldatud 15.septembrist – 15. maini nädalaplaanide alusel, kus kavandatakse perioodi eesmärgid, teema, vahendid ja tegevuste sisu.

15.maist – 15. septembrini toimub õppetöö suvise plaani järgi, kus kavandatakse perioodi eesmärgid ja teema. Süvendatud õppetöö toimub septembrist juunikuuni, kusjuures september on planeeritud lastele kollektiivis kohanemiseks ja õpitu kordamiseks, suvekuud aasta jooksul omandatud teadmiste kinnistamiseks.

Lähtuvalt lasteaia õppekavast ja üldtööplaanist koostab iga rühm endale poolaasta plaanid, kus kajastuvad nädalateemad.

Poolaasta plaanide põhjal koostavad aiarühmade õpetajad tegevuskavad nädalate kaupa, sõimerühmade õpetajad tegevuskavad kahe nädala kaupa.

Lugema - kirjutama õpetamise, matemaatika tegevusi viiakse läbi vastavalt vanusele.

Eesmärgid, sisu ja tegevused kavandatakse kuues valdkonnas:

- 1) mina ja keskkond;
- 2) keel ja kõne;
- 3) matemaatika;
- 4) kunst;
- 5) liikumine;
- 6) muusika;

Rühmades, kus on lapsed, kelle kodune keel ei ole eesti keel kavandatakse ka valdkond eesti keel kui teine keel

Rühmade poolaasta plaanid ja tegevuskavad kinnitab õppealajuhataja.

Rühmaõpetajatele jääb õigus vajadusel nädalateemasid muuta ja ümber sõnastada.

Lastevanematele pannakse tutvumiseks nädala tegevuskavast koopia mappi „Emale- isale”

Õppe-kasvatustöö toimub lõimitud tegevuste põhimõttel – antud konkreetne nädala teema läbib kõiki õppe-kasvatuslikke tegevusi.

Õppe-kasvatustöö korraldus võimaldab õpetajal tegutseda lapsega individuaalselt, rühmatöö põhimõttel ning kogu rühmaga koos.

Rühma õppe- ja kasvatustegevuste ajalisel kavandamisel lähtutakse laste vanusest.

3.1 Õppe- ja kasvatustegevuste arv nädalas valdkonniti

Valdkond	1,5 – 2 a	2-3 a	3 a	4 a	5 a	6 a
Mina ja keskkond	1	1	2	2	2	2
Keel ja kõne	3	3	3	2	3	3
Matemaatika		1	1	1	1	1
Kunst	1	1	2	3	4	4
Muusika	2	2	2	2	2	2
Liikumine	2	2	1	1	1	1
Ujumine			2	2	2	2
Ujumine	Lelles ja Inglistel 2x kuus					

Tegevuste plaanis on kindla kellaajaga määratud järgmised tegevused:

- Muusika
- Liikumine
- Ujumine

Õppe- kasvatustegevuste läbiviimisel võib esineda muutusi seoses lasteaia ühisüritustega.

3.2 Lasteaia päevakavad

Lasteaia päevakava on paindlik kindlustades lastele päevarütmi, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste vabategevus ja täiskasvanu planeeritud õppekasvatustegevused.

Rühmade päevakavad võivad erineda, sõltuvalt üldruumide kasutusest ja muudest välistest teguritest.

Valverühmana töötab koolieelikute rühm.

Lapsed saadab täiskasvanust saatja valverühmast oma rühmadesse kell 7.30

Rühmaõpetajad saadavad vajadusel lapsed valverühma kell 17.30

3.2.1 Sõimerühmade päevakava

7.30 – 8.20 Laste kogunemine, mängud

8.20 – 8.30 Ettevalmistus hommikusöögiks

8.30 – 9.00 Hommikusöök

9.00 -10.30 Mängud, tegelused

10.30-11.30 Viibimine õues

11.40-11.50 Ettevalmistus lõunasöögiks

11.50-12.20 Lõunasöök

12.20-15.00 Puhkeaeg, uinak

15.00-15.20 Äratus, riietumine

15.20-16.00 Mängud, vaba tegevus
16.00-16.30 Õhtuode
16.30-17.30 Mäng, vaba tegevus, koju minek

3.2.2 Aiarühmade ja liitühma (Kehtnas) päevakava

7.30 – 8.20 Laste kogunemine, mängud
8.20 – 8.30 Ettevalmistus hommikusöögiks
8.30 – 9.00 Hommikusöök
9.00 -10.40 Mängud, tegevused
10.40-11.50 Viibimine õues
11.50-12.00 Ettevalmistus lõunasöögiks
12.00-12.30 Lõunasöök
12.30-15.00 Puhkeaeg, uinak
15.00-15.20 Äratus, riietumine
15.20-16.00 Mängud, vaba tegevus
16.00-16.30 Õhtuode
16.30-17.30 Mäng, vaba tegevus, koju minek

3.2.3 Valverühma (koolieelikute) päevakava

7.00 – 8.20 Laste kogunemine, mängud
8.20 – 8.30 Ettevalmistus hommikusöögiks
8.30 – 9.00 Hommikusöök
9.00–10.40 Mängud, tegevused
10.40-11.50 Viibimine õues
11.50-12.00 Ettevalmistus lõunasöögiks
12.00-12.30 Lõunasöök
12.30-13.00 Vaba tegevus
13.00-14.30 Puhkeaeg, uinak
15.00-15.20 Äratus, riietumine
15.20-16.00 Mängud, vaba tegevus
16.00-16.30 Õhtuode
16.30-19.00 Mäng, vaba tegevus, koju minek

3.2.4 Päikeseratta rühma päevakava

7.30 – 8.20 Laste kogunemine, mängud
8.20 – 8.30 Ettevalmistus hommikusöögiks
8.30 – 9.00 Hommikusöök
9.00 -10.40 Mängud, tegevused
10.40-11.50 Viibimine õues ettevalmistus
11.50-12.00 Ettevalmistus lõunasöögiks
12.00-12.30 Lõunasöök
12.30-15.00 Puhkeaeg, uinak
15.00-15.20 Äratus, riietumine
15.20-16.00 Mängud, vaba tegevus

16.00-16.30 Õhtuode

16.30-18.00 Mäng, vaba tegevus, koju minek

3.2.5 Põnnipesa rühma päevakava

7.30 – 8.50 Laste kogunemine, mängud

8.50 – 9.00 Ettevalmistus hommikusöögiks

9.00 – 9.30 Hommikusöök

9.30 - 11.30 Mängud, tegevused

11.30-12.30 Viibimine õues

12.30-13.00 Lõunasöök

13.00-15.00 Puhkeaeg, uinak

15.00-15.50 Äratus, riietumine, mängud

16.00–16.30 Õhtuode

16.30-17.30 Mäng, vaba tegevus, koju minek

4 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE VALDKONNAD

4.1.Mina ja keskkond

Valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- saab ettekujutuse oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- väärtustab nii eesti kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ja ohutult;
- väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- märkab nähtusi ja muutusi looduses.

Valdkond “Mina ja keskkond” sisu jaguneb järgmiselt:

- sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad ja kumbed, teised rahvused Eestis, üldnimelikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, ohuallikad ning ohutu käitumine;
- tehiskeskkond: ehitised, kodumasinad, jäätmed, ühissõidukid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus;
- looduskeskkond: kodukoha loodus, loodusvaatlused, muutused looduses, elukeskkond ja selle mõju tervisele, inimese mõju loodusele.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- valitakse valdkonna temaatika lapsele igapäevasest elust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
- suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;
- loimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;
- suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervisseisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järelt tegema;
- suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6 – 7 aastane laps:

- tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms;
- oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku;

- kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
- nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid;
- nimetab eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone;
- mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused;
- järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist;
- kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist;
- julgub keelduda (ühis)tegevus(t)est, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik;
- suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
- kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
- kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;
- selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad;
- selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;
- mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;
- kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm;
- teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita.

4.2. Keel ja kõne

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- tuleb toime igapäevases suhtlemises, oskab olla kaasvestleja, kuulaja, algataja;
- julgub ennast väljendada, esineda;
- kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
- tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused;

Valdkonna “Keel ja kõne” sisu:

- hääldamine, sõnavara, grammatika;
- suhtlemine, jutustamine, kuulamine;
- rollimängud, lavastamine;
- lugemine ja kirjutamine;
- lastekirjandus.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud);
- lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda;

- laps õpib rääkima reaalsetest suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
- lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6 – 7 aastane laps:

- suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
- tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel;
- arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga;
- saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;
- jutustab pildi, kuuldu teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid;
- kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;
- kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördevorme ainsuses ja mitmuses;
- valdab suhtlemiseks piisavalt sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada;
- hääldab oma kõnes etteöeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid;
- tunneb tähti ja veerib kokku 1 – 2 silbilisi sõnu, tunneb kirja pildis ära mõned sõnad;
- kirjutab joonistähedega 1 – 2 silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega;
- teab peast emakeelsid luuletusi ja laule.

4.3. Valdkond Eesti keel kui teine keel

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslastega kui ka täiskasvanutega;
- tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning väljenditest;
- kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases elus suhtlemisel.

Valdkonna Eesti keel kui teine keel sisu:

- kuulamine;
- kõnelemine
- Eesti kultuuri tutvustamine

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst (nt ümbritsevad esemed jmt);
- pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele: kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid;
- suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suhtlemisel, luuakse selleks lapsi huvitavaid olukordi sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spordivõistlus, õppekäik jm);
- korratakse õpitut erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse laste teiste tegevustega – liikumine, laulmine, käeline tegevus, vaatlemine jm;
- vestlusteemade valikul lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles);
- valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ja ühiseks lugemiseks;
- pedagoog rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, sõna või fraasi korrektsena korrates.

Õppe – ja kasvatustegevuse tulemusel 6 – 7 aastane laps:

- mõistab lihtsamat eestikeelset kõnet;
- tunneb ära ja mõistab õpitud sõnu ja väljendeid ning kasutab neid oma kõnes;
- saab aru korraldustest ja toimib vastavalt;
- saab aru lihtsast küsimusest ning vastab sellele õpitud sõnavara piires;
- kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid;
- teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule;
- oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimesid, tuntud inimesi.

4.4. Matemaatika

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;

- tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Valdkonna Matemaatika sisu:

- hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- suurused ja mõõtmine;
- geomeetrilised kujundid.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi;
- võrdleb hulki, kasutades mõisteid *rohkem, vähem, võrdselt*;
- teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;
- liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +, -, =;
- koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi;
- järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm);
- rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi;
- kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil;
- oskab öelda kellaega täistundides;
- nimetab nädalapäevi, kuid, aastaagu, teab oma sünnikuud ja -päeva;
- mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nõör vms);
- eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (kroon, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse;
- leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid.

4.5. Valdkond Kunst

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- vaatab, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- kasutab õpituid voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- vaatab kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Valdkonna Kunst sisu:

- kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödese tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil;
- väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid;
- kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid;
- kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu;
- keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö;
- loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest;
- koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks;
- kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu.

4.6. Valdkond Muusika

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Valdkonna Muusika sisu:

- laulmine;
- muusika kuulamine;
- muusikalis-rütmiline liikumine;
- pillimäng.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus;
- kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilist-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu Keel ja kõne, Kunst jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argiste kui ka pidulike sündmuste puhul;
- seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega;
- laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansamblis kui ka üksi;
- suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
- eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu;
- eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;
- mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge;
- mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansamblis;
- liigub vastavalt muusika meeleolule;
- väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.

4.7. Valdkond Liikumine

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Valdkonna Liikumine sisu:

- kehalise kasvatusalaste teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- põhiliikumised;
- liikumismängud;
- erinevad spordialad;
- tants ja rütmika,
- ujumine

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
- peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;

- mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordineerimise, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks;
- peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid;
- pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised;
- sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;
- säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
- kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;
- matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel;
- sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi;
- liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
- kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne);
- mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne);
- peab kinni kokkulepitud mängureeglitest;
- nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi

4.8. Valdkond Tervisekasvatus

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- väärtustab enda ja teiste tervist;
- käitub tervislikult ja ohutult;
- võtab osa sportlikest üritustest, tegevustest;

Valdkonna Tervisekasvatus sisu:

- tervis – tervise väärtustamine, hügieen, hammaste tervis, tervislik toitumine, inimkeha, ohutus ja turvalisus;
- tervise väärtustamine – tervis (vaimne, emotsionaalne, sotsiaalne, füüsiline), haigus, inimese tervist mõjutavad tegurid; tervisekäitumine (tervislik toitumine, eakohane ja piisav kehaline aktiivsus, puhkus ning uni); meeldivad suhted, hea tuju, teistega arvestamine, riskikäitumine (vägivald, ohtlike olukordade loomine, suitsetamine, sh passiivne, ebatervislik toitumine, vähene kehaline aktiivsus jm);
- hügieen – isiklikud hügieenitarbed ja nende kasutamine, pesemise tähtsus ja regulaarsus, hügieeni olulisus haiguste ärahoidmisel, ümbruse korrastamine ning keskkonna puhtuse eest hoolitsemine;

- hammaste tervis – hammaste hooldamise vahendid, terve hammaskonna hoidmine (tervislik toitumine, regulaarne hammaste läbivaatus hambaarsti juures, regulaarne ning õige hammaste pesemine);
- tervislik toitumine – toidu vajalikkus lapse arengule ja tervisele, erinevad toiduained, taldrükureegel, toidupüramiid, lauakombed;
- inimkeha – kehaosad, meeleelundid; süda ja kopsud ning nende ülesanne; tüdruk ja poiss;
- ohutus ja turvalisus – ohud erinevates situatsioonides ja keskkondades, turvaline käitumine ohtlikus situatsioonis, hädaabinumber ja selle kasutamine, oskuslik tegutsemine eksinuna metsas jm. turvalise käitumise reeglid, lihtsamad esmaabi võtted;

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- tegeldakse igapäevaste toimingute kaudu õpetaja ja tervishoiutöötaja suunamisel;
- kampaaniad ja terviseüritused võimaldavad keskenduda teatud perioodil ühele teemale või probleemile (nt. südamenädal, leivanädal jne.);
- tervisekasvatust seotakse kõigi teiste tegevusvaldkondadega;
- eraldi tegevusena käsitletakse 5 – 7 aastaste lastega igas kuus ühe nädala jooksul, tegevusi juhendab õpetaja või tervishoiutöötaja;
- tervise ja ohutuse teema käsitlemist toetavad pildid, raamatud, voldikud, mudelid, plakatid, videod, slaidid, mängud;
- korraldatakse terviseiga seotud päevi, nädalaid;

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku;
- julgeb keelduda (ühis)tegevus(t)est, kui neis osalemine kahjustab teda ennast ja teisi või on ohtlik;
- kirjeldab, kuidas keskkond ja inimeste käitumine võivad mõjutada tervist;
- järgib isikliku hügieeni nõudeid, sh hammaste hoidmist ja hooldamist;
- toitudes teeb tervislikke valikuid vastavalt võimalustele, teab vitamiinide kasulikkusest ning ebatervisliust toidust;
- on kehaliselt aktiivne ja arvestab ohutusega, kannab helkurit ja rattaga sõites kiivrit, teab ja sõidab ettenähtud kohas;
- ei lähe üksinda ujuma ega nõrgale jääle, on libedal teel ettevaatlik;
- saab iseseisvalt hakkama enese teenindamisega, teab ja peab kinni hügieeni reeglitest, oskab riietumisel arvestada ilmastikku;
- oskab olla viisakas ja toime tulla paha tujuga;

4.9. Valdkond Liikluskasvatuskasvatus

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- omandab üldised teadmised ja oskused ohutuks liiklemiseks;

- oskab peatuda, kuulata, vaadata;
- laps oskab märgata ohte, täidab liiklusreegleid;
- õpib selgeks lasteaed – kodu tee ja teab seal valitsevaid ohte;
- käitub tänaval viisakalt ja arvestab teistega;
- teab lihtsamaid liiklusmärke: ristmik, õueala, jalgrattatee, lapsed teel jm;
- teab, kuidas käituda õnnetuse korral, number 112;

Valdkonna Liikluskasvatuse sisu:

- erinevad liiklusalad; õueala, tänav, kõnnitee, sõidutee, ristmik jm.;
- liikluseeskirjad: ohutu liiklemise kokkulepped;

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- korraldatakse igal sügisel koolieelikutele liikluspäev, kus tutvutakse politseinikke, politseiautot, õpitakse bussi sisenemist, bussis käitumist ja bussist väljumist, sõidutee ületamist, tehakse liiklustesti, mängitakse liiklusteemalisi õppe- ja liikumismänge, päeva lõpus saavad lapsed konstaablilt ja Lõvi Leolt jalakäija tunnistuse;
- lasteaiahoovist väljudes kantakse liiklusveste;
- jalgrattaga sõitmisel kannavad lapsed kiivrit;

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- oskab kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda;
- teab, kuidas ületada ristmikku;
- oskab kasutada hädaabinumbrit 112;
- teab, kuidas käituda ühissõidukisse sisenedes, seal käitudes ja väljudes;
- teab rulluiskude, rulaga ja jalgrattaga sõitmise nõudeid;
- teab, kuhu kinnitada helkur ja teab helkuri vajalikkust;
- tunneb liiklusmärke;
- oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid sõidukeid;
- saab aru liiklusreeglite vajalikkusest;
- oskab ohutult liigelda erinevates ilmastikuoludes.

5 KOOSTÖÖ

5.1 Koostöö lastevanematega

Perekonnal on kanda kõige olulisem osa lapse kasvatajana. Lasteaed toetab, nõustab ja abistab lapsevanemat lapse arendamisel, kasvatamisel ja õpetamisel.

Lasteaias toimuvatest sündmustest ja üritustest saab lapsevanem kõige esmase info otse rühma personalilt.

Kaks korda aastas toimuvad lastevanemate koosolekud: sügisel ja kevadel. Sügiseks peateemaks on eelseisva õppeaasta plaanid ja eesmärgid.

Koolieelikute rühma lastevanematele selgitatakse ka koolikohustuse edasi lükkamise võimalust.

Lasteaias toimuvad koostöövormid:

- lastevanemate koosolekud kaks korda aastas kevadel ja sügisel
- üldkoosolek
- stendid rühmades
- ühisüritused
- küsitlused

lastevanemate ootused lasteaiale – lapse lasteaeda tulekul
sõime rühma laste vanematele – enne sõimerühma tulekut
lasteaia rahulolu väljaselgitamiseks - märtsis

- erinevad voldikud
- „Kasvame koos”
- „Laps läheb kooli „ jne.
- lastevanemate nõustamine
- koolipikenduse saamise võimaluste selgitamine lastevanematele
- iga rühma esindaja osalemine lasteaia hoolekogus

5.2 Personali omavaheline koostöö

Lasteaia sisekliimast ja meeskonnatööst oleneb kui positiivne ja tulemuslik on lasteaia kui organisatsiooni tegutsemine.

- ühine arengu- ja õppekava töö
- väljaspool lasteaeda koolitustelt saadu edastamine kolleegidele
- teatri ühiskülastused
- ühised üritused, väljasõidud
- meeskonna koolitused

5.3 Koostöö kooliga

- tutvumine tulevase kooliga
- lasteaia koolieelikutega tutvub nende tulevane õpetaja külastades kevadel lasteaeda; õpetajal on võimalus vaadelda lapsi lasteaiakeskkonnas, erinevates päevategevustes

- tutvumine tulevase õpetajaga
- tagasiside I klassi õpetajalt sügisel
- õpetaja osalemine lasteaia lõpupeol
- laste esinemine kooli 1.septembri aktusel
- lõpuklassi õpilased külastavad lasteaeda
- lasteaia õpetajad peavad meeles oma kasvandikke kooli lõpuaktusel
- kasutame kooli staadioni spordiüritusteks
- ühine sportimise päev Kehtna Põhikooli õpilastega
- aabitsapidu lasteaias

5.4 Koostöö teiste lasteasutuste ja üldsusega

Aktiivne koostöö Kehtna valla ja Rapla linna lasteaedadega. Osalemine ühistes koostöö projektides – terviseedendus, kultuurkapital, KIK jne.

Koostöö eesmärgiks on lasteaia imidži kujundamine ja avatus. Teha lastega õppekäike valla erinevatesse asutustesse. Kajastada pidevalt lasteaia tegevusi kohalikus valla ajalehes ja maakonna ajakirjanduses.

Anda ujumisõpetust teistele maakonna lasteaedade koolieelikutele, väikelastele ja beebidele. Teha tihedat koostööd valla lastekaitse ja sotsiaaltöötajaga. Osaleda aktiivselt maakonna lasteaednike suvepäevadel.

6 LAPSE ARENGU HINDAMISE PÕHIMÕTTED

6.1. Lapse arengu hindamise ja kirjeldamise põhimõtted

Lasteaiaõpetaja jälgib lapse kehalist, vaimset ja sotsiaalset, sealhulgas esteetilist ning kõlblist arengut.

Lapse arengut hinnatakse jooksvalt lapse arengutaseme ja edasijõudmise kaardistamiseks ning dokumenteerimiseks, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.

Lapsearenguhindamine on pidev protsess, milles osalevad kõik lapsega tegelevad isikud ja vajadusel ka lasteaia teised spetsialistid.

Lasteasutuse pedagoogiline nõukogu otsustab, milliseid meetodeid kasutada lapse arengu hindamisel. Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust.

Lapse arenguhindamise juures on olulised eesmärgid, meetodid ja ülesanded.

Arenguhindamiseks lasteaias kasutatakse:

- vaatlust rühma keskkonnas ja rühmavälistes tegevustes
- küsitlust ja vestlust
- arengumapid – laste joonistused
- arengumängud
- vaimse arengu uurimise mängud

Lapse **arengumapp** sisaldab:

- laste joonistused
- lastega tehtud intervjuud, küsitlused
- lapse arengukaart
- arenguvestluse dokumendid – arengukaart, lapse arengut puudutav küsitlus lapsevanemale

Lapse arenguhindamise **alusdokumendid**:

- lapse arengukaart
- lapse koolivalmiduskaart
- lapse arengumapp
- rühmapäevik
- erispetsialistide hinnangud
- laste rahulolu küsitlus

Vähemalt üks kord õppeaastas viib pedagoog lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguvestluse, mis:

- 1) annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest;
- 2) selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.

Lapse arenguhindamise **põhimõtted**:

- Rühmaõpetajad dokumenteerivad lapse arengu kord aastas lapse arengukaardil kevadeks, kuhu oma tähelepanekud märgivad üles lisaks rühmaõpetajatele ka liikumisõpetaja ja muusikaõpetaja ja vajadusel tugispetsialistid.
- Arengukirjelduste koostamisel, sõnalise hinnangu andmisel on orientiiriks lapse arengu eeldatavad tulemused kolme-, viie- ja seitsmeaastaseks saamisel. Need esitatakse kehalise, vaimse ja sotsiaalse arengu näitajana arvestades lapse vanust.
- Lapse arengu eeldatavaid tulemusi ei käsitleta kõigile kohustuslikuna, vaid üldtunnustatud tähistena, mis aitavad kavandada lapse arenguks vajalikke tegevusi.
- Lapse arengukaardile märgitakse lapse kohalkäidud päevade arv septembrist mai kuuni
- Arengukaardi põhjal vormistatakse koolivalmiduskaart ja antakse lapsevanemale tagasisidet lapse arengust
- Vajadusel koostatakse lapsele individuaalne arenduskava (muukeelne-, koolipikendust saanud- või erivajadusega laps)
- Lapsevanemale on lapse arengu- ja tööde mapp kättesaadav neile sobival ajal
- Lapsevanemale võimaldatakse saada teavet lapse arengu ja arendamise kohta rühma koosolekul, individuaalsel vestlusel, arenguvestlusel ja veebikeskkonnas.
- Arenguvestlused lapsevanemaga toimuvad kord aastas
- Lapsed saavad arengumapi kätte lasteaia lõpetamisel või lasteaiast lahkudes

6.2 Koolivalmiduse hindamine

6.2.1 Põhimõtted

Valmisolek õpingute alustamiseks kujuneb samm-sammult kogu lapse koolieelse elu jooksul ning seda mõjutavad nii sünnipärased eeldused ja võimed kui ka kasvukeskkond, milles laps elab ja areneb, aga ka inimestest, kes temaga suhtlevad ja tema arengut suunavad.

Koolivalmidus on lapse valmisolek õpitegevuse alustamiseks, mis väljendub lapse soovis õppida, omandada uusi teadmisi, jälgida ja täita täiskasvanu selgitusi, korraldusi. Koolivalmidus ei tähenda pelgalt lugemis- ja kirjutamisoskust, see on lapse valmisolek kohaneda uute reeglitega uutes tingimustes. Et viia laps kooliküpsuseni, on vajalik koostöö kodu ja lasteaia vahel.

Koolivalmidust vaadeldakse läbi 3 arenguaspekti: füüsilise, sotsiaalse ja vaimse.

Füüsilisest arengust oleneb lapse oleneb lapse koormus, taluvus ja töövõime. Olulised on lapse liikumisaktiivsus ja vastupidavus, erutus- ja pidurdusprotsesside tasakaal, oskus valitseda oma liigutusi ja liikumist, motoorne areng jne.

Koolivalmiduse vaimse aspekti puhul on oluline:

- vaatlusoskus (oskus kuulata, uurida, koondada tähelepanu ka igavamale tegevusele); taju diferentseeritus ja mõtestatus (oskus eristada olulisi tunnuseid ebaolulistest); kujutlused ruumist (all, üleval, peal, kohal, ees, taga, kõrval, vahel) ja ajast (eile, täna, homme, nädalapäevade nimetused, aastaegade tunnused);
- oskus järjestada esemeid suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi
- oskus anda esemetele, nende tunnustele ühine nimetus (üldnimede osakaal sõnavaras)
- jutustada oma lemmiktegevusest või sündmusest, pildi ja/või saripildi järgi
- kõne ja väljendusoskus (oskus seotult ja arusaadavalt kirjeldada tuttavate esemete ja nähtuste omadusi, anda edasi oma mõtteid, selgitada olukordi)
- tähelepanu koondamine (katkestamata tegevus vähemalt 10 minuti jooksul)

Sotsiaalse koolivalmiduse näitajateks on:

Lapse soov õppida, omandada uusi teadmisi, on:

- motivatsiooniline valmisolek õppetööks täiskasvanu korraldustest, juhistest aru saamine ja täitmine
- kollektiivis kaaslastega arvestamine ning koos tegutsemise oskus
- püüdlus alustatud tegevust lõpuni viia
- kohanemisvõime
- toime tulemine eneseteenindamisega
- tahtelise käitumise elemendid

6.2.2. Lapse arengu eeldatavad tulemused kolmeaastaselt

Kehaline areng:

- liigub vabalt, valitseb edaspidi ja tagurpidi liikudes oma keha
- kõnnib abiga trepist üles alla
- viskab täiskasvanule palli, lööb seisvat palli jalaga
- hüppab koosjalgedega
- teeb täiskasvanu abiga kukerpalli
- kasutab mitmesuguseid (töö) vahendeid: liivakühvli, pliiatsit, kriiti jm
- asetab klotse üksteise otsa; keerab raamatulehti ühekaupa
- hoiab õigesti pliiatsit, lusikat

Vaimne areng:

- leiab samasuguse eseme vormi (ring, ovaal, ruut, ristkülik, kolmnurk, hulknurk) ja värvi (punane, oranž, kollane, roheline, sinine, lilla, must, valge) alusel
- nimetab eseme osi, paigutab neid täiskasvanu juhendamisel ümber: karbid, klotsid, jms
- joonistab järele vertikaalse, horisontaalse joone, ringi, risti

- täidab korraldusi pane sisse, peale, alla
- kuulab ja mõistab kõnet, mis pole vahetult seotud suhtlussituatsiooniga
- tunneb aktiivselt huvi asjade nimetuste vastu, kasutab umbes 1500 sõna
- küsib mis see on?, vastab küsimusele kus?, mida teeb?; kes? nimega
- kasutab endast rääkides sõna mina
- on omandanud põhilise osa keele häälikulisest ja grammatilisest struktuurist, kõneleb seostatult, kasutades keele grammatilisi vorme
- nimetab tegevusi pildil
- kasutab kõnes nimisõnade kõrval ka tegu-, ase-, omadus- ja arvsõnu

Sotsiaalne areng:

- tegutseb omaette, täiskasvanu osaluseta
- saab aru tunnetest
- tervitab meeldetuletamisel, tänab ja palub
- käitub enamasti täiskasvanu korralduse järgi
- tegutseb sihipäraselt joonistamisel, klotsidega konstrueerimisel
- jälgib jutustust või laulumängu kuni 10 minutit
- kasutab oma nime, tunneb end peeglis, fotol
- toob palutud asja, kutsub soovitud isiku juhendamise järgi
- paneb end üldjuhul ise riidesse ja võtab riidest lahti, kuid vajab abi nõõpide, lukkude, paelte jms. puhul
- paneb oma asjad kokku meeldetuletamisel, riided nagisse
- sööb ise lusika ja kahvliga, joob tassist
- peseb käsi, nägu, hambaid; kuivatab käsi ja nägu
- paneb sokid ja kingad jalga

6.2.3. Lapse arengu eeldatavad tulemused viieaastaselt

Kehaline areng:

- valitseb oma liigutusi koordineerimise ja tasakaalu nõudvate harjutuste täitmisel: kõnnib pingil ja kikärvul, hüppab kohapeal ja edasi liikudes, ka üle madala nõõri, seisab ja hüppab ühel jalal, sõidab (kolmerattalisel) jalgrattal jms
- lõikab, voldib lihtsaid kujundeid, voolib kujukesi
- põrgatab palli
- kasutab töövahendeid: pintsel, pliiats, haamer, käärid
- läheb iseseisvalt trepist alla
- paneb kokku ja võtab lahti keeratavaid esemeid: mänguasjad, keeratava kaanega purk jms

Vaimne areng:

- mõistab selgemaid põhjuse-tagajärje suhteid
- järjestab esemeid pikkuse, laiuse, kõrguse järgi

- annab vajaliku hulga esemeid (1-5)
- oskab näha ja nimetada 3-5 eseme ühist tunnust
- joonistab äratuntavalt maja, inimest, puud jm
- reguleerib oma tegevusi ka sisekõne abil
- oskab kasutada ruumi- ja ajamõisteid all, üleval, peal, ees, kõrval, taga; viimane; eile, täna, homme; hommik, päev, õhtu
- nimetab 8 värvust: punane, sinine, kollane, roheline, must, valge, oranž, lilla
- konstrueerib ruumilisi mudeleid
- moodustab grammatiliselt õigeid lauseid
- kasutab enamasti õigeid keelevorme (käänded, pöörded)
- kasutab kõnes liitlauseid
- oskab kuulnud jutust mõned tähtsamad seigad nimetada
- suudab jutustada sündmustest oma elus või pildil, oma lemmiktegevusest
- teab peast liisusalme ja luuletusi
- tunneb ja kirjutab mõningaid tähti

Sotsiaalne areng:

- teab oma ees- ja perekonnanime, aadressi, vanemate ja õdede-vendade nimesid;
- on omandanud peamised hügieenireeglid ja korraharjumused, tuleb abita toime tualetis, peseb end põhiliselt ise
- tuleb toime riietumisega: nõöbid, lukud, paelad, pandlad
- hoiab oma asjad korras
- sööb ise, kasutab õigeid söögiriistu sõltuvalt toidust
- vastab telefonile, kutsub soovitud täiskasvanu
- arvestab elementaarseid viisakusreegleid: teretab, jätab hüvasti, palub, tänab, palub andeks
- vestleb täiskasvanuga
- suhtleb eakaaslastega, osaleb ühistes tegevustes, arvestab mängureegleid ühistes mängudes; ootab mängudes järjekorda
- mängib rollimänge, kooskõlastab oma tegevust teiste laste tegevusega
- laulab ja tantsib muusika saatel, ütleb luuletusi peast
- korrigeerib oma käitumist ja tegevusi, kui täiskasvanu sellele tähelepanu juhib
- oskab tegutseda täiskasvanu suulise juhendi järgi
- organiseerib teatud määral oma toiminguid eesmärgi saavutamiseks
- tegeleb antud ülesandega omaette kuni 30 minutit
- teab, et on poiss/ tüdruk, identifitseerib end omasoolise vanemaga
- räägib oma tunnetest: rõõm, armastus, mure jm.

6.2.4. Lapse arengu eeldatavad tulemused seitsmeaastaselt

Kehaline areng:

- on kehaliselt aktiivne
- valitseb oma liigutusi ja liikumist erinevates mängudes ja tegevustes nii ruumis, maastikul kui ka tänaval
- säilitab tasakaalu staatilistes asendites ja liikumisel, kontrollib oma kehaasendit (rühti) kõndimisel, istumisel ja seismisel
- hoiab rütmi laulmisel ja liikumisel, kooskõlastab oma liikumisi-kiigutusi kaaslaste omadega, kohandab oma liikumiste –liigutuste rütmi etteantud rütmiga
- oskab käsitseda mängu- ja spordivahendeid: visata – püüda - lüüa palli, veeretada rõngast, tiirutada hüpitsat ja hoonööri, hüpitsaga hüpata
- sõidab jalgrattaga, suusatab, lükkab tõukeratast jms
- kasutab lihtsaid tantsusamme, tantsides üksi, paarilisega ja rühmas
- käsitseb õigesti kirjutus- ja töövahendeid: pliiatsit, pintsli, kääre, nõela, naasklit, söögiriistu, heegelnõela
- liigub ja liikleb ohutusnõudeid arvestades

Vaimne areng:

- kuulab ja paneb tähele, suudab jälgida ja meeles pidada täiskasvanu seletust/demonstratsiooni
- vaatleb ja võrdleb sihipäraselt, eristab olulist ebaolulisest
- hääldab kõiki häälikuid õigesti, kõne on selge ja arusaadav
- jutustab eri olukordadest piisavalt täpselt
- oskab kirjeldada tuttavate esemete ja nähtuste omadusi
- oskab edasi anda oma mõtteid, selgitada olukordi; arutleb, näeb põhjuste-tagajärje seoseid
- loeb peast luuletusi või laule
- oskab kuulata vanemate, kasvataja, õpetaja, teise lapse jt. kõnet katkestamata
- oskab sobivate sõnadega selgelt väljendada oma mõtteid, valdab aktiivselt mitmekesisist sõnavara; küsib tundmatu sõna tähendust
- eristab sõnas häälikuid, määrab nende järjekorra sõnas
- eristab lühikesi ja pikki häälikuid
- loeb mõned sõnad kokku
- tunneb tähti, kasutab oma tegevuses (mängus) suuri joonistähti lihtsamate sõnade ülesmärkimiseks
- tunneb ja nimetab lihtsamaid kujundeid (ring, ruut, kolmnurk, ristkülik) ja kehi(kera, kuup ja nelitahukas)
- teab arvude 1-10 järjestust, nimetab arve antud arvust antud arvuni 10 piires;

- teeb pilguga haaramise või loendamise teel kindlaks esemete arvu (kuni 4), vastab küsimusele “Mitu on?”
- oskab pulga, nõõri abil mõõta esemete pikkust
- liidab ja lahutab 5 piires
- teab enamkasutatavate mõõtühikute nimetusi: meeter, liiter, kilogramm, kroon, sent; teab, kus neid igapäevaelus kasutatakse
- järjestab ja rühmitab esemeid ja nähtusi suurus-, asendi- ja ajatunnuste järgi
- oskab määrata oma asukohta ümbritsevate esemete suhtes
- oskab kella järgi määrata täistundides
- oskab üks-ühese vastavuse seose abil moodustada antud hulgaga samaväärset hulka
- oskab võrrelda kaht esemete hulka esemetest paaride moodustamisega
- oskab hulka säilitada pärast esemete ümberpaigutamist
- oskab määrata esemete hulga tunnust ja jaotada esemeid kahe erineva tunnuse alusel
- tajub tervikut, asjade omavahelist seost (nt pildi järgi jutustades).

Sotsiaalne areng:

- käitub üldtunnustatud käitumisnormide kohaselt, on võimeline oma käitumist analüüsima
- on suhteliselt kestvaks tahtepingutuseks (katkestamata tegevus ca 10 minutit)
- kontrollib oma emotsioone
- tajub ja mõistab teiste arvamusi
- säilitab positiivsed suhted eakaaslastega, soovib ja julgeb suhelda täiskasvanutega;
- võrdleb end eakaaslastega, oma toiminguid ja nende tulemusi eakaaslaste omadega
- seab endale eesmärged, tegutseb sihivõimeliselt, püüab viia oma tegevused lõpuni
- suudab lühiajaliselt keskenduda erinevatele tegevustele
- täidab suhteliselt keerukaid täiskasvanu juhiseid ning korrigeerib vajadusel oma tegevusi
- oskab kasutada telefoni: kõnele vastata, vajadusel kuulnud teavet edastada, mõnel numbril ise helistada
- kasutab ostmisel ja ostu eest tasumisel (nii mängus kui ka kaupluses) enamkasutatavaid kaalu- ja rahaühikuid
- küsib vajadusel abi täiskasvanult või kaaslaselt
- on eakohastes tegevustes algatusvõimeline ja iseseisev
- arvestab eakaaslaste ja täiskasvanute tunnetega.

7 ERIVAJADUSEGA LAPSE ARENGU TOETAMINE

Lasteaed väärtustab iga lapse eripära ja ainulaadsust.

Soovime, et iga lapse arengupotentsiaal saaks parimal viisil toetatud kogu lasteaia personali, õpetajate, ja vanemate koostöös, mistõttu peame oluliseks erivajaduste varajast märkamist ning võimalikult varajast sekkumist.

Erivajadusega laps on laps, kelle võimetest, terviseseisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha kohandusi ja muudatusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, arendusmeetodid, tugispetsialistide kaasamine) või rühma tegevuskavas (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2008).

Koolieelses eas erivajadusi nimetatakse arengulisteks erivajadusteks (AEV – arenguliste erivajadustega laps) (Koolieelse lasteasutuse seadus, 2004).

Erivajadustega laste toetamiseks rühmategevustes kohandab õpetaja lapse arengutasemest lähtuvalt vajadusel õpetava materjali mahtu, raskusastet, hindab lapse abivajadust ja kasutab verbaalset või näitlikku abi või praktilist koostegemist, väiksemas grupis tegutsemist või individuaalset lähenemist.

Iga õppeaasta alguses (september/oktoober) hindab eripedagoog kõiki lasteaia lapsi (va noorem sõimerühm) ning koostab täiendavat tuge vajavatele lastele individuaalse arendustegevuse plaani.

Eripedagoogilisel hindamisel kasutatakse J. Strebeleva koolieelses eas lapse arengu hindamise meetodikat, samuti kohandatud eripedagoogilisi hindamisvahendeid ning tuginetakse Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas fikseeritud oodatavatele laste arengutulemustele. Igale eripedagoogilist abi saavale lapsele koostatakse lapse individuaalse arengu jälgimise kaart ning individuaalne arenduskava.

Eripedagoogiline arendustegevus toimub täiendavat tuge vajavate lastega individuaalse tööna 2 korda nädalas ning kestab 20 minutit. Eripedagoogiline arendustegevus järgib lapse individuaalseid võimeid ja arengutaset ja on planeeritud lapse jaoks mängulise ja huvitava tegevusena, kus suunatakse last ka aina enam vaimset pingutust nõudvaid väljakutseid vastu võtma ja oskusi omandama ning kinnistama.

Info eripedagoogi arendustegevuste aegade kohta edastatakse lapsevanematele läbi ELIIS infosüsteemi või e-kirja ning tegevuste ajad pannakse üles ka rühma stendile. Eripedagoog edastab lapsevanematele ankeedid, et koguda lisateavet lapse varasema arenguloo kohta, mis aitab last paremini tundma õppida ning teda efektiivsemalt toetada. Eripedagoogiga saab lapsevanem ühendust kasutades ELIIS infosüsteemi või leppides kokku kohtumise kirjutades e-posti aadressile (mille leiab lasteaia kodulehelt ja rühma stendilt).

Eripedagoogi töö eesmärgiks on toetada lapse arengut eakohasuse suunas, aidates ületada esmase mahajäämuse ning vähendada või leevendada teisesid mahajäämusi eripedagoogiliste vahenditega ning lapse lähimale arenguvallale vastava õpikeskkonna kujundamine.

Eripedagoog tegeleb laste tunnetusprotsesside arendamisega (taju, mälu, mõtlemine, tähelepanu), õpioskuste ja õpioskuste eelduste kujundamisega, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse ja matemaatiliste oskuste arendamisega, samuti kõne ja kommunikatsiooni arendamisega. Eripedagoog selgitab välja lapse reaalse arenguvalla (oskused, teadmised ja võimed, mis lapsel on olemas) ja lähima arenguvalla (milles toimub õppimine ja mida suudab laps abiga).

Vajadusel suunab eripedagoog lapse täiendava spetsialisti juurde (psühholoog, Rajaleidja keskus).

Eripedagoog nõustab lapsevanemaid lapse arengu toetamisel, rühmaõpetajaid erivajadustega lapse toetamisel rühma tingimustes ning teeb koostööd lasteaiaväliste koostööpartneritega.

- Kõnehäiretega lapsed

Lasteaias töötab eripedagoog, kes hindab laste kõne arengut ning tegeleb kõne üldise arengu toetamisega (kõnesoovi kujundamine, kõnetaju (kõnemõistmine), sõnavara (arendamine, täpsustamine, laiendamine, kinnistamine), siduskõne (jutustamisoskus), õigete grammatiliste vormide kasutamine, toetab õige häälduse omandamist suulihaseid arendavate eelharjutustega ning häälikute kinnistamist kõnes. Eripedagoog ei tegele spetsiifiliste logopeediliste probleemidega nagu düsartria, kogelus, mitme hääliku puudumine ja segistamine, neelamis- ja häälehäiretega. Nimetatud raskuste puhul on vaja pöörduda (kliinilise) logopeedi poole.

- Üliaktiivsed lapsed

Üliaktiivsed on lapsed, kes on väga aktiivsed ja tublid, aga vajavad suuremat tähelepanu oma aktiivsuse rakendamiseks. Koostöös lapsevanemaga selgitatakse välja aktiivsuse põhjus. Lapse puhul kasutatakse individuaalse lähenemise printsiipi: teda suunatakse pidevalt rahulikule tegevusele ja talle antakse rahulikke ja mõtlemist nõudvaid mängu. Õpetaja pöörab lapsele palju individuaalset tähelepanu ja vajadusel annab lapsevanemale soovitusi pöörduda eripedagoogi poole. Oluline on pakkuda ka jõukohaseid lisaulesandeid ja eduelamust.

- Sotsiaal-emotsionaalsete ja/või käitumiskustega lapsed

Lapsed, kellel võivad olla mälu ja tahtelise tähelepanu areng häiritud. Oluline on stabiilise keskkonna loomine ning kindlate rutiinide-traditsioonide ja režiimi ning une-ärkvelolekuaja rütmi kujundamine, mis toetab kesknärvisüsteemi arengut ja selle

küpsuse kujunemist. Oluline on positiivse mina-pildi ja enesehinnangu toetamine ning käitumisimpulsside kontrolli kujundamine.

- Andekad lapsed

Süvendatud tegelemine andekate lastega. Suunamine huvipakkuvatele ja arendavatele tegevustele. Lastevanemate nõustamine ning lapse suunamine ringitegevustesse lasteaias (ansambel) ja väljaspool lasteaeda. (näit. Kehtna Kunstide Kool).

- Vasakukäelised lapsed

Õpetaja selgitab välja, millist kätt laps enam eelistab kasutada. Laps paigutatakse laua äärde istuma nii, et söömisel ja muudel tegevustel ei segaks lapsed üksteist. Vasakukäeliste laste jaoks on ostetud spetsiaalsed käärid. Lasteaias on olemas harjutusvihik vasakukäelistele lastele.

- Kakskeelne laps

Eesmärk on äratada huvi eesti keele vastu, õpetada eesti keele sõnu ja väljendeid, julgustada õpitud sõnu ja fraase kasutama, kujundada valmidust eesti keeles suhtlemiseks, kaasata lapsevanemaid süvendades arusaamist toetada lapse eesti keele õpinguid. Keeleõppe kõige esmane põhimõte on teha alati koostööd lapsevanemaga. Oluline on selgitada välja lapsevanema ootused, soovid ja mured seoses lapse tulemisega lasteaeda. Selgitada välja lapse kodused kasvatuspõhimõtted ja traditsioonid. Keele omandamise parim viis on aktiivne suhtlemine, see aktiivistab ka lasteaias omandatud passiivse sõnavara kasutamist. Suunata lapsevanemaid rääkima lapsega kodus nii palju kui võimalik eesti keelt. Soovitada lapsevanematel lugeda ette eestikeelseid raamatuid, kuulata eestikeelseid lastelaule ja lugusid. Eesti keele õppimise edu rajaneb oluliselt emakeele oskuse kasvul, seepärast soovitame lapsevanematel intensiivselt tegelda lapse arendamisega ka tema emakeeles. Eesti keelt õpetades tuleb toetuda sellele, mis emakeeles on juba omandatud. Keele õpetamine saab alguse tegelikus suhtluses. Õppetegevused valitakse vastavalt lapse eale, need peavad pakkuma rõõmu, põnevust ja kindlustunnet. Pidevalt tuleb jälgida, kas laps saab aru sellest, mida me eesti keeles ütleme, vajadusel kasutame paralleelselt lapse emakeelt.

Kakskeelsest perest pärit lapse eesti keele omandamise seisukohast on oluline, et laps saaks käia regulaarselt lasteaias ja osaleda rühma õppetegevustes. Kakskeelsest perest pärit koolieelikutega viib individuaalseid arendustegevusi läbi lasteaia eripedagoog.

- Allergilised lapsed

Koostöös lapsevanematega ja perearstiga koostavad tervishoiutöötaja, majandusjuhataja ja kokk allergikutele spetsiaalse menüü.

- Spetsiifiliste või segatüüpi spetsiifiliste psüühika arengu erisustega lapsed

Lapsed, kellele on iseloomulik tunnetusprotsesside, (peen)motoorika arengu iseärasused (nõrk silma- käe koostöö), tunnetustegevuse aeglus (taju, mälu, mõtlemise aeglus ja infotöötuse aeglus ning iseärasused), tähelepanu hajuvus ja raskused tahtelise tähelepanu suunamisel ning hoidmisel, kõne üldise alaarengu elemendid (vaene sõnavara, agrammatismid, halb või osaline kõnest arusaamine, nõrk võrdlemisoskus, selgituste mõistmine on keeruline või mõistab neid lünklikult, juhised ei jää meelde, jääb grupis õppides ja tegutsedes teistest maha).

- Krooniliste somaatiliste haigustega lapsed (tervise seisundist tingitud mahajäämus, sagedased puudumised kroonilis(t)e haiguste tõttu.
- Puudest tingitud erivajadused

Lapsed, kellele on määratud puue ning koostatud rehabilitatsiooniplaan. Et lasteaed saaks parimal viisil puudest tingitud erivajadusi arvestada, ootame, et lapsevanem informeeriks lasteaeda lapse vajadustest, eripäradest ning ka arendustegevusest väljapool lasteaeda, et lapse individuaalseid vajadusi paremini lasteaia tingimustest toetada.

8 ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Õppekavasse tehakse täiendusi ja muudatusi vastavalt vajadusele pedagoogilise nõukogu ja hoolekogu ettepanekul.

Õppekava koostamisest, täiendamisest ja arendamisest võtavad osa lasteasutuse pedagoogid, kaasates lapsevanemaid.

Õppekava kinnitab juhataja käskkirjaga, arvestades pedagoogilise nõukogu ja hoolekogu ettepanekuid.